

באר התורה / הג"ר יעקב אשר פלדמן, מח"ס 'כתב משה' ושא"ס, ירושלים**פרשת תרומה****"ויקחו לי תרומה" - מאמר א**

"דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה וגו'" ע"כ (תרומה כה ב).
 "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" ע"כ (שם ח).

-א-

במדרש פליאה (אות נח) בשעה שאמרו ישראל "נעשה ונשמע (משפטים כד ז) מיד אמר הקב"ה "ויקחו לי תרומה" (תרומה כה ב) ע"כ.¹

ובמדרש פליאה (אות נז) בשעה שאמרו ישראל "נעשה ונשמע" (משפטים כד ז) מיד אמר הקב"ה "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (תרומה כה ח) עכ"ל.

וצריך ביאור השייכות בין מה שאמרו נעשה ונשמע למה שנצטוו ויקחו לי תרומה ועשו לי מקדש.

-ב-

במדרש רבה (תרומה לג א) "ויקחו לי תרומה" (שם), הה"ד "כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזובו" (משלי ב ד), אל תעזובו

את המקח שנתתי לכם. יש לך אדם וכו', אמר הקדוש ברוך הוא לישראל מכרתי לכם תורתי כביכול נמכרתי עמה, שנאמר "ויקחו לי תרומה", משל למלך שהיה לו בת יחידה בא אחד מן המלכים ונטלה ביקש לילך לו לארצו וליתול לאשתו אמר לו

בתי שנתתי לך יחידית היא, לפרוש ממנה איני יכול, לומר לך אל תטלה איני יכול לפי שהיא אשתך אלא זו טובה עשה לי שכל מקום שאתה הולך קיטון אחד עשה לי שאדור אצלכם שאיני יכול להניח את בתי, כך אמר הקדוש ברוך הוא לישראל

נתתי לכם את התורה לפרוש הימנה איני יכול, לומר לכם אל תטלוה איני יכול, אלא בכל מקום שאתם הולכים בית אחד עשו לי שאדור בתוכו שנאמר "ועשו לי מקדש" (שם ח). ע"כ.

-ג-

ובספר פנים יפות (ואתחנן ו כ) בד"ה כי ישאלך בנך מחר וגו'. כבר כתבנו בפרשת בא במ"ש [בהגדה של פסח] גבי בן רשע לכם ולא

לו שהוציא עצמו מן הכלל, דאין זה דומה לשאלות החכם "אשר צוה ה' אלהינו אתכם" (ואתחנן שם), ענינו הוא למה שאמר הש"י למשה כשאמרו ישראל "נעשה ונשמע" (משפטים כד ז) מי גילה רז זה לבני וכו' (שבת פח א). שהעבד הנאמן לא

ישאל לרבו במה שמצוהו לעשות מה טעם יש בו, אלא שעושהו מיד, ואח"כ מבקש מרבו להודיע טעם הדבר אם ימצא חן בעיניו. משא"כ בעבד שאינו הגון כי לא יעשה דבר עד שידע טעמו אם ישר בעיניו יעשה ואם לא ישר בעיניו לא יעשהו, כן

הוא בן החכם שלאחר קיום המצות שואל לאביו החוקים והמשפטים, אבל הרשע שואל הדבר בטרם עשות העבודה, עכ"ל. וכמו שכתוב כי ישאלך בנך מחר והיינו לאחר הקיום.

-ד-

וכ"ה עד"ר זה במהדורא בתרא (מתחן המהרש"א, שבת פח א) בד"ה דרש ר' סימאי בשעה שהקדימו ישראל נעשה ונשמע באו וכו' שני כתרים אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע וכו'. בכאן

מקשים כל המפרשים וגם האלשיך ממה נפשך, או ראוי לקשור שלשה כתרים אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע ועוד שלישי בשביל שהקדימו נעשה ונשמע. או רק כתר אחד בשביל שהקדימו. והנראה ליישב וכו',² **ובזה מיושב** הגמרא ג"כ ענין הקדימה נעשה ונשמע הוא, כי אם לא הקדימו רק אמרו נשמע

ונעשה, היה הפירוש נשמע מקודם אם יהיה לנו איזה טעם נכון אז נעשה ונקיים אותו ואם לא נעשה. או אף כפשוטו אילו לא הקדימו היו מבינים כדרך העולם שאומרים נשמע דברך ונקיים אותו, ממילא אז לא היו ראויים רק לכתר אחד, כי הכל

אחד, כי השמיעה בלא נעשה אינו כלום. לאפוקי כשהקדימו

¹ וכ"ה בתנא דבי אליהו (רבה, פרשה יז) וכיון שקיבלו ישראל מלכות שמים בשמחה ואמרו, כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע (משפטים כד ז), מיד אמר הקדוש ברוך הוא למשה, "דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה" וגו', ע"כ.

² שם: עפ"י מה שכתב הרמב"ם בספר המורה (ח"ג פרק נד) וגם בספר חובת הלבבות (בהקדמת הספר) שכן ראוי להיות סדר הלימוד במצוות, מתחילה עפ"י הקבלה כאשר קבל מאבותינו, וכאשר צוה לנו משה בתורה כן יקיים אותן. ואח"כ יתבאר

במופת מוחיב ללמוד ולחקור במופת עד מקום ששכלו מגעת, אולי ימצא על הכל טעמים המתיישבים על הלב. וסיים הרמב"ם ובלבד שלא יזיז מן הקבלה וכו'. ר"ל אף ששכלו אינו מגיע למצוא טעם נכון, מ"מ בשביל זה לא יעבור ח"ו, רק ישמור לעשות כפי מה שבא הקבלה. **ובזה מיושב** אצלי החילוק שבין שאלת חכם לרשע

בסדר ההגדה. והיינו שהחכם אינו שואל טעם על המצוה למה יעשה, כי הוא מקיים אותה עכ"פ כאשר בא בקבלה, רק אח"כ שואל על התורה להגיד לו אולי ימצא טעמים במופת על המצוה. משא"כ הרשע שואל מה העבודה, שאינו רוצה לעשות המצוה מאחר שאינו יודע הטעם למה עושה אותה, וכו' עכ"ל.

³ **על דרך זה מצאנו בשפת אמת** (בא תרמח) סוף ד"ה בענין, ומצינו באבותינו שנגאלו ממצרים בזכות מצות הפסח. וכי "ויעשו בניי כאשר צוה כו' כן עשו" (בא יב ח). ופרשנו (שם תרמו) שהגם שידעו שהגאולה תלוי בזה. אך הם עשו רק לקיים רצונו ית'. ומה"ט ה' הכנה לגאולה. כי אם ה' הכוונה כדי להגאל. לא ה' הכנה לגאולה כלל, עכ"ל.

למה עשהו ונשמע (משפטים כד ז) מיד אמר הקב"ה "ויקחו לי תרומה" (תרומה כה ב) ע"כ.